

Отже, якщо запрошувати іноземних інвесторів, то необхідно «грати» за міжнародними правилами. Контракти FIDIC можуть бути гарним стартом, оскільки вони на сьогодні максимально чітко регулюють відносини сторін при будівництві об'єктів.

Необхідно виправити прогалини в чинному законодавстві, прийняти необхідні закони.

Щодо проблеми розуміння стандартів підрядчиками спираючись на міжнародний досвід можна стверджувати, що вони є збалансованими, а досвідчений підрядник може отримати додаткові переваги, в тому числі і матеріальні.

Потрібно визначити на нормативному рівні статус і повноваження інженерів-консультантів, рівень і межі їх відповідальності, види і форми оплати послуг.

ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

І. І. КИЛИМНИК, канд. юрид. наук, доц.,
зав. кафедри правового забезпечення господарської діяльності
С. С. КУЦЕНКО, студ.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Міжнародна федерація інженерів-консультантів є міжнародною організацією по стандартизації консалтингової інженерії та будівництва.

Міжнародні інвестори готові вкладати свої кошти в інфраструктурні проекти України. Важливий бар'єр для міжнародної співпраці – відсутність сучасних стандартів, давно прийнятих у багатьох європейських країнах. Тобто, без FIDIC транспортна інфраструктура недоотримує серйозний відсоток фінансування.

Відмінним прикладом застарілих стандартів є стандарти будівництва доріг. Їх проектують і будують за нормами минулого століття, незважаючи на те, що ці стандарти давно вже не актуальні. Час не стоїть на місці, проводяться нові наукові дослідження для того, щоб нові дороги забезпечили максимальну безпеку руху і прослужили довше без капітальних ремонтів. Але Україна чомусь стоїть осторонь від даних напрацювань.

Останнім часом в Україні багато говорять про стандарти FIDIC. Навіщо вони нам потрібні? Якщо ми сьогодні йдемо по європейському вектору, нам обов'язково потрібно вводити стандарти FIDIC. Ці стандарти прийняті в Європі та інших країнах. Чим вони привабливі для України?

По-перше, з їх допомогою буде простіше залучати інвестиції у великі проекти. Стандарти FIDIC зрозумілі міжнародним інвесторам і вже давно використовуються ними. З 1945 року між Світовим банком і Міжнародною

федерацією інженерів-консультантів (FIDIC) укладено угоду. Першу проформу FIDIC розробив саме для Світового банку. Пізніше ці стандарти стали застосовуватися іншими міжнародними фінансовими інститутами.

По-друге, згідно із законом про публічні закупівлі, брати участь в українських тендерах можуть і резиденти, і нерезиденти. Але останнім незрозумілі наші стандарти. До того ж, наші державні будівельні норми (ДБН) давно застаріли. Всі вони приймалися ще в 1960-ті роки. Їх історія сягає до Типового договору генпідряду 1963 року, який використовується і понині. Так, були зміни, але вони торкнулися тільки назви та датування ДБН, їх суть не змінилася. Як може іноземний інвестор розібратися в таких нормах? Без FIDIC ми не рушимо далі. Україні потрібні інвестиції, потрібно закуповувати нову техніку, починати нові проекти, особливо в інфраструктурі.

Контракти FIDIC використовуються в будівельних проектах, особливо в тих, де задіяні міжнародні компанії. Також ці проформи дуже часто використовуються міжнародними фінансовими організаціями при фінансуванні великих проектів. Якщо Україна зацікавлена в залученні міжнародних інвесторів, вона повинна впровадити ці контракти. Ці документи досить прості і не вимагають складання окремого договору з нуля. У контракті FIDIC прописується сценарій взаємодії замовника і підрядника, але обидві сторони можуть за взаємною згодою внести зміни в проформу. Оскільки правила FIDIC відомі у всьому світі і вони абсолютно прозорі, то для України істотно розширюються можливості залучення коштів міжнародних фінансових організацій для фінансування будівництва інфраструктурних об'єктів і глобальних днопоглиблювальних компаній, які б не ризикнули працювати в Україні без зрозумілих і прозорих стандартів складання контрактів. Відпрацьований роками чіткий механізм дає гарантію, що гроші підуть на справу, а стандарти якості будуть дотримані.

Перший типовий контракт FIDIC розробила в 1947 році для Світового банку. Світовий банк – міжнародна фінансова організація, створена з метою організації фінансової та технічної допомоги країнам, що розвиваються. За більш ніж сто років існування організації було створено кілька видів таких документів, які неформально називаються книгами в поєднанні з певним кольором (наприклад, Червона книга, Зелена книга, Срібна книга тощо). Періодично FIDIC оновлює проформи документів, вносячи зміни в діючі стандарти або додаючи нові види. Останні великі оновлення відбулися в 1999 та 2008 роках. Основною ознакою для класифікації контрактів FIDIC є різниця у функціях і принципах взаємодії між замовником, виконавцем і інженером-консультантом.

Це ж приваблює і іменитих міжнародних операторів інфраструктури, підрядників та будівельні компанії. Вже зараз зростаючий інтерес іноземних компаній до окремих проектів дорожнього будівництва в Україні пов'язують з тим, що ці контракти реалізуються на умовах FIDIC. Про це ж свідчить і те, що вперше на тендери по днопоглибленню в порту Південний, в яких

враховані умови, FIDIC подалося 5 компаній-лідерів ринку світового рівня. Якщо Україна зацікавлена в залученні міжнародних інвесторів і глобальних компаній - лідерів ринку, такі контракти необхідно впровадити.

Типові договори FIDIC різноманітні. В даний момент їх налічується близько 10. Чотири книги – Червона, Зелена, Жовта, Срібна – які використовуються дуже широко, утворюють так звану «веселку FIDIC». Але найпопулярнішими є Червона і Жовта книги, які використовуються з 1987 року.

Так, Червона книга («Умови контракту на спорудження об'єктів цивільного будівництва») встановлює, що проектування здійснюється замовником або залученими ним консультантами і проектувальниками, які володіють відповідними ліцензіями. При цьому інженер є представником замовника і координує взаємодію замовника і виконавця, а також відповідність процесу будівництва вимог проекту.

Жовта книга («Умови контракту на поставку обладнання, проектування і будівництво») передбачає, що проектування здійснює виконавець, відповідно до вимог замовника. Інженер забезпечує управління проектом, погоджуючи свої дії з замовником.

Україна має намір використовувати будівельні контракти міжнародного зразка для залучення інвестицій, заявив віце-прем'єр-міністр України Олександр Вілкул під час круглого столу в Мінрегіоні за участю представників Міжнародної Федерації інженерів-консультантів (FIDIC).

Як зауважив очільник Мінрегіону Геннадій Темник, в Україні існує стійка тенденція до зростання кількості інвестиційних проектів, фінансування яких здійснюється за рахунок коштів міжнародних фінансових установ. Важливою умовою реалізації таких проектів є укладення контрактів на виконання будівельних робіт на підставі типових форм, розроблених Міжнародною федерацією інженерів-консультантів (FIDIC).

В Україні контракти FIDIC застосовуються поки що рідко. Експерти пояснюють це небажанням підрядників і замовників змінювати підходи при укладанні угод. Що стосується державних компаній, то впровадження стандартів FIDIC в їх діяльності вимагає внесення змін у законодавство. Насамперед, це стосується інституту інженера-консультанта, який в Україні тільки зароджується.

Разом з тим, в Україні вже працює національна Асоціація інженерів-консультантів FIDIC, яка підписала з Мінінфраструктури угоду про співробітництво по лінії «Укравтодору». Крім того, АМПУ в оновленій тендерній документації на днопоглиблення в порту Південний відобразила умови типових контрактів FIDIC з урахуванням вимог українського законодавства.